

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 12. 7. 2006
COM(2006) 372 konč.

**SPOROČILO KOMISIJE SVETU, EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Tematska strategija o trajnostni rabi pesticidov

{COM(2006) 373 konč.}
{SEC(2006) 894}
{SEC(2006) 895}
{SEC(2006) 914}

**SPOROČILO KOMISIJE SVETU, EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Tematska strategija o trajnostni rabi pesticidov

(Besedilo velja za EGP)

VSEBINA

1.	Uvod.....	3
1.1.	Opis okoljskega problema.....	3
1.2.	Sedanji pravni okvir	3
1.3.	Postopek uvajanja tematske strategije.....	4
2.	Presoja stanja.....	5
3.	Cilji tematske strategije.....	6
4.	Ukrepi in sredstva: ukrepi, ki sestavljajo tematsko strategijo.....	7
4.1.	Novi ukrepi, ki jih ni mogoče vključiti v obstoječe instrumente	7
4.2.	Ukrepi, ki se lahko najboljše vključijo v obstoječe instrumente	9
4.3.	Ukrepi/Dejavnosti, ki trenutno niso predlagani kot del tematske strategije, vendar se jih lahko pozneje ponovno preuči	10
5.	Pričakovani vplivi in rezultati	11
6.	Prihodnji koraki.....	11

1. UVOD

1.1. Opis okoljskega problema

Pesticidi, ki so v glavnem sestavljeni iz fitofarmaceutskih sredstev (PPP)¹ in biocidnih proizvodov, so zasnovani tako, da vplivajo na osnovne procese v živih organizmih in lahko zato potencialno ubijejo ali nadzirajo škodljive organizme, kot so škodljivci. Hkrati lahko pesticidi povzročijo neželene škodljive učinke na neciljne organizme, zdravje ljudi in na okolje. Družba je možna tveganja, povezana z njihovo uporabo, do neke mere sprejela zaradi povezanih gospodarskih koristi, saj fitofarmaceutska sredstva med drugim prispevajo k zagotavljanju zanesljive zaloge dostopnih in zdravih kmetijskih pridelkov visoke kakovosti.

Večina držav članic in Skupnost² pesticide že dolgo zakonsko ureja. Z leti se je izoblikoval visoko razvit sistem za ocenjevanje tveganja za zdravje ljudi in okolje zaradi uporabe pesticidov.

Kljub vsem prizadevanjem za omejitev tveganja, povezanega z uporabo pesticidov, in za preprečevanje vsakih neželenih učinkov, je v okoljskih medijih (zlasti v zemlji in vodi) še vedno mogoče najti neželene količine nekaterih pesticidov³ in ostanki, ki presegajo regulativne omejitve, se še vedno pojavljajo v kmetijskih pridelkih.⁴

Zato je potrebno, v največji možni meri zmanjšati tveganja zaradi pesticidov za ljudi in okolje z zmanjšanjem ali odpravo izpostavljenosti, kjer je mogoče, ter s spodbujanjem raziskav in razvoja manj škodljivih, tudi nekemičnih nadomestkov.

1.2. Sedanji pravni okvir

Evropski parlament in Svet sta pri sprejetju Šestega okoljskega akcijskega programa (6. OAP)⁵ ugotovila, da se mora vpliv pesticidov na zdravje ljudi in okolje, zlasti fitofarmaceutskih sredstev, še naprej zmanjševati. Poudarila sta potrebo po doseganju bolj trajnostne uporabe pesticidov in znatnega zmanjšanja celotnega tveganja ter uporabi pesticidov v skladu s potrebnim varstvom pridelkov.

6. OAP zato poudarja dvotirni pristop:

1. popolno izvajanje in presojo ustreznega pravnega okvirja⁶
2. razvoj tematske strategije o trajnostni rabi pesticidov

Regulativni okvir Skupnosti, ki zadeva pesticide, se osredotoča zlasti na dajanje v promet in konec življenjskega kroga takih proizvodov.

¹ Za opredelitve pojmov glej tehnično prilogo k temu sporočilu.

² Najstarejše direktive Skupnosti, ki urejajo fitofarmaceutska sredstva, segajo v leto 1979.

³ EUREAU vzpostavitevni dokument „Varovanje naravnih virov pitne vode pred pesticidi“, 2001.

⁴ Poročila so na voljo na strani:

http://europa.eu.int/comm/food/fs/inspections/fnaoi/reports/annual_eu/index_en.html

⁵ Sklep št. 1600/2002/ES Evropskega parlamenta In Sveta z dne 22. julija 2002 o šestem okoljskem akcijskem programu Skupnosti, UL L 242, 10.9.2002, str.1.

⁶ V 6. OAP je naveden izključno pravni okvir, ki zadeva fitofarmaceutska sredstva.

Najpomembnejši zakonodajni ukrepi glede fitofarmaceutskih sredstev so:

1. Direktiva 91/414/EGS o dajanju fitofarmaceutskih sredstev v promet⁷ in
2. Uredba (ES) št. 396/2005 o mejnih vrednostih ostankov pesticidov v ali na hrani in krmi⁸.

Cilj Direktive 91/414/EGS je preprečiti tveganja pri viru s pomočjo zelo celovite ocene ogroženosti za vsako aktivno snov ter za proizvode, ki vsebujejo to snov, preden se smejo uporabiti. Odobritev dovoljenja za fitofarmaceutsko sredstvo za posebno uporabo zato pomeni, da je bilo dokazano, da ob normalnih pogojih uporabe, taka uporaba nima nesprejemljivih učinkov na zdravje ljudi ali živali in okolje. Uredba (ES) št. 396/2005 določa mejne vrednosti ostankov (MVO) aktivnih učinkovin v rastlinskih in živalskih proizvodih s ciljem omejiti izpostavljenost potrošnikov na koncu prehranjevalne verige. Nadzorovanje skladnosti z MVO je tudi pomembno orodje za ocenjevanje, ali so poklicni uporabniki (npr. kmetje) pravilno uporabili priporočila in omejitve, določene v dovoljenjih za fitofarmaceutska sredstva, ki so jih izdale države članice.

Podoben sistem ocenjevanja za biocidne proizvode je predstavila Direktiva 98/8/ES⁹, ki je mnoge države članice obvezala, da so prvič uvedle zakonodajo o biocidih.

Ena od pomanjkljivosti obstoječega pravnega okvirja je, da obstoječa zakonodaja le malo obravnava dejansko fazo uporabe, ki je temelj za ugotavljanje celotnega tveganja, ki ga povzročajo pesticidi. Tematska strategija zato predlaga ukrepe s ciljem odpravljati te pomanjkljivosti, da se ustvari usklajen in dosleden celovit okvir politike.

1.3. Postopek uvajanja tematske strategije

Tematske strategije bodo v skladu s 6. OAP razvite v dvodelnem postopku, ki vključuje vse interesne skupine. Komisija je v svojem sporočilu „K tematski strategiji o trajnostni rabi pesticidov“ v juliju 2002 začela z obsežnimi posvetovanji¹⁰.

Sporočilo je na podlagi predhodnih študij ugotovilo pomanjkljivosti sedanjega pravnega okvirja v zvezi s fazo uporabe v življenjskem krogu pesticidov. Sporočilo je vključilo obsežne osnovne informacije o koristih in tveganjih uporabe pesticidov (ki so obravnavane v presoji vpliva, predloženi vzporedno s tem sporočilom), predstavilo seznam bistvenih točk, ki se jih mora obravnavati, in razpravljalo o morebitnih ukrepih za obravnavanje faze uporabe in za nasprotno negativne trende.

V posvetovanje so bili vključeni Evropski parlament, Svet, Evropski ekonomsko-socialni odbor, Odbor regij, industrijske, potrošniške in kmečke organizacije ter širša javnost. Prejete so bile pripombe več kot 150 različnih interesnih skupin¹¹. Komisija je 4. novembra 2002 izvedla tudi konferenco z več kot 190 udeleženci, ki so zastopali vse interesne skupine¹². Več

⁷ UL L 230, 19.8.1991, str. 1

⁸ Uredba (ES) št. 396/2005 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. februarja 2005 o mejnih vrednostih ostankov pesticidov v ali na hrani in krmi rastlinskega ali živalskega izvora (UL L 70, 16.3.2005, str. 1).

⁹ UL L 123, 24.4.1998, str. 1.

¹⁰ COM (2002) 349.

¹¹ Predložena mnenja so na voljo na strani: <http://www.europa.eu.int/comm/environment/ppps/home.htm>

¹² Postopki in dokumenti konference so na voljo na strani: <http://europa.eu.int/comm/environment/ppps/home.htm>

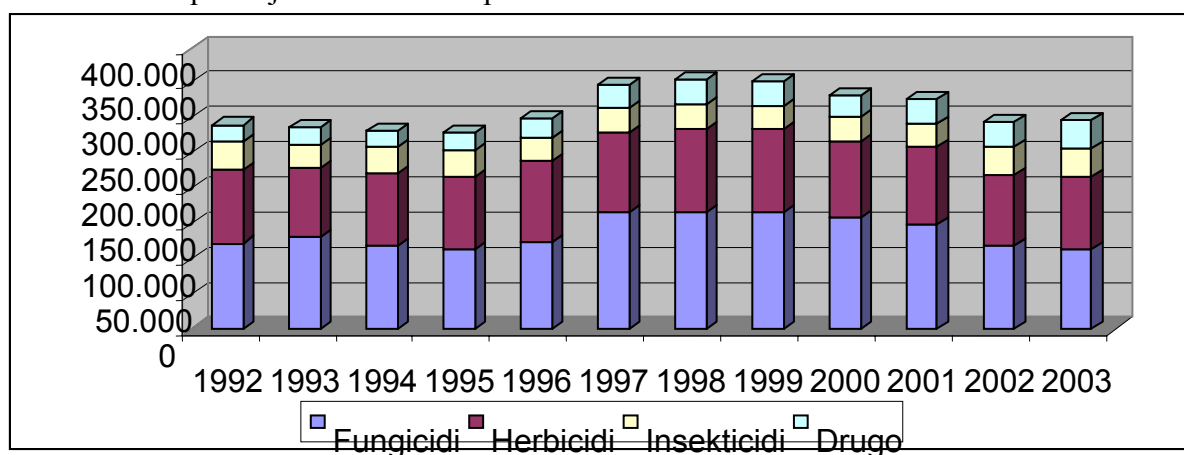
posvetovanj z udeležbo Komisije je potekalo na različnih konferencah o posebnih vprašanjih (npr. primerjalna presoja/načelo substitucije, naprave za nanašanje, IPM/ICM¹³) ter na zasedanjih, ki jih je organizirala Komisija (npr. o škropljenju). Komisija je uvedla tudi odprto posvetovanje preko spleta in prejela skoraj 1800 odzivov¹⁴.

Cilji predlagane strategije in številni možni ukrepi so bili široko podprti. Bolj podroben povzetek posvetovalnega postopka se nahaja v presoji vplivov¹⁵.

2. PRESOJA STANJA

Pesticidi se zaradi neposrednih koristi, ki nastanejo z njihovo uporabo (zlasti za kmete), uporabljajo v velikem obsegu in v sodobnih sistemih poljedelstva na splošno veljajo za bistvene. Med njimi fitofarmacevtska sredstva prispevajo k največjemu možnemu povečanju kmetijskih pridelkov in največjem možnem zmanjšanju vložka dela.

Dejanska poraba in uporaba fitofarmacevtskih sredstev v EU se med leti 1992 in 2003 kljub obstoječim politikam in zakonodaji za varovanje zdravja ljudi in okolja ni zmanjšala, kot je razvidno iz razpoložljivih statističnih podatkov¹⁶.

Slika 1: Prodaja aktivnih učinkovin fitofarmacevtskih sredstev (v tonah) v EU-15

Odstotek vzorcev hrane in krme, v katerih so neželeni ostanki pesticidov presegli mejne regulativne vrednosti, se med letoma 1996 in 2003 ni zmanjšal: nekoliko se je povečal in ostal pri približno 5 %, kot so pokazale stalne dejavnosti spremljanja držav članic in Komisije¹⁷.

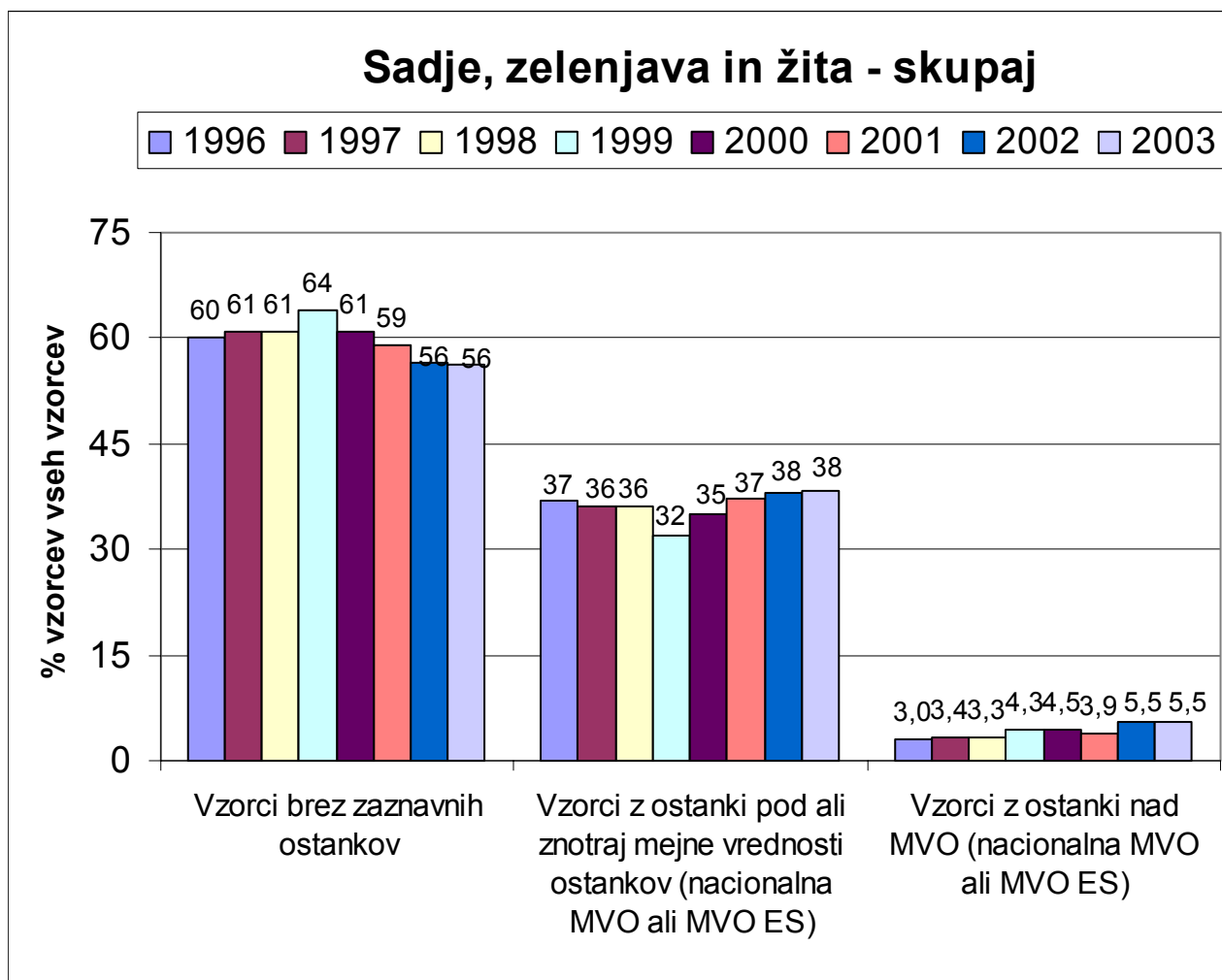
¹³ Celostna strategija zatiranja škodljivcev/Celostna strategija upravljanje s pridelki.

¹⁴ Rezultati so na voljo na strani: http://europa.eu.int/comm/environment/ppps/pdf/stats_consult.pdf

¹⁵ Poročilo o presoji vplivov tematske strategije o trajnostni rabi pesticidov, delovni dokument osebja Komisije SEC (2006) 894.

¹⁶ Podatki Eurostata in Evropskega združenja za varovanje pridelkov.

¹⁷ Poročila so na voljo na strani: http://europa.eu.int/comm/food/fs/inspections/fnaoi/reports/pesticides/index_en.html

Slika 2: Rezultati pregledov za ostanki pesticidov v sadju, zelenjavi in žitih v EU-15

3. CILJI TEMATSKE STRATEGIJE

Naraščajoča ozaveščenost potrošnikov in širše javnosti o možnih tveganjih zaradi uporabe pesticidov je nedavno sprožila ukrepe nekaterih trgovcev na drobno in vlad kot tudi Skupnosti, da so podprli oblike kmetijskih metod in metod za zatiranje škodljivcev, ki omejujejo ali bolje usmerjajo uporabo fitofarmaceutskih sredstev, kot so ekološko kmetovanje, celostno zatiranje škodljivcev ali uporaba manj dovzetnih sort. Prav tako je pomembno, da se vzpodbuja racionalna in natančna uporaba pesticidov, kot tudi primerne prakse upravljanja s pridelki in zemljo.

Pomembno bo tudi, da se z zagotavljanjem boljšega usposabljanja in izobraževanja izboljša vedenje uporabnikov pesticidov (zlasti poklicnih uporabnikov), ki so odgovorni za številne zlorabe, vključno s prekomerno uporabo.

Pomembno je tudi izboljšanje kakovosti in učinkovitosti naprav za nanašanje pesticidov, da se uporabnikom pesticidov omogoči, da optimizirajo učinkovitost obdelave in hkrati zmanjšajo vse škodljive vplive na zdravje ljudi in okolje.

Neposredno ali posredno vpliva na uporabo pesticidov tudi zakonodaja na drugih področjih politik, kot so vodna politika, kmetijska politika, zaščita delavcev in raziskave. Tematska

strategija bo dopuščala razvoj horizontalnega in medsektorskega pristopa, ki znatno presega sorazmerno omejen obseg teh posebnih pravnih instrumentov.

Posebni cilji tematske strategije, ki bi prispevali k doseganju skupnih ciljev, so:

- (a) zmanjšanje nevarnosti in tveganja za zdravje in okolje zaradi uporabe pesticidov na najmanjšo možno mero;
- (b) izboljšanje nadzora uporabe in prodaje pesticidov;
- (c) zmanjšanje ravni škodljivih aktivnih učinkovin, tudi s pomočjo nadomeščanja najnevarnejših snovi z bolj varnimi (vključno nekemičnimi) nadomestki;
- (d) spodbujanje gojenja z manjšim vnosom pesticidov ali brez pesticidov, med drugim s povečanjem ozaveščenosti uporabnikov, spodbujanjem uporabe kodeksa dobre prakse in pospeševanjem možne uporabe finančnih instrumentov;
- (e) oblikovanje preglednega sistema za poročanje in nadziranje napredka pri izpolnjevanju ciljev strategije, vključno z oblikovanjem ustreznih kazalcev.

Učinki zakonodaje o biocidih bodo razvidni šele po letu 2006, ko bodo zaključene prve ocene aktivnih snovi za uporabo v biocidnih proizvodih. Niti znanje ali izkušnje Komisije niti večine držav članic trenutno ne zadoščajo, da bi se predlagali dodatni ukrepi glede biocidov. Ta položaj je treba ponovno preučiti z namenom obravnavanja možnih ukrepov.

Tematska strategija o trajnostni rabi pesticidov se zato na podlagi ciljev, določenih v 6. PVO, in ob upoštevanju, da predstavljajo fitofarmacevtska sredstva najpomembnejšo skupino pesticidov, trenutno osredotoča samo na takšne proizvode. Vendar se lahko obseg tematske strategije v prihodnosti razširi, če bodo podobni ukrepi potrebni za biocide.

4. UKREPI IN SREDSTVA: UKREPI, KI SESTAVLJAJO TEMATSKO STRATEGIJO

Tematsko strategijo o trajnostni rabi pesticidov sestavljajo številni posamični ukrepi, katerih vplivi so bili ocenjeni z gospodarskega, družbenega, zdravstvenega in okoljskega stališča. V skladu s holističnim konceptom tematskih strategij, na podlagi katerega se novi ukrepi kolikor je le mogoče vključujejo v že obstoječe instrumente, je bil ta pristop predlagan za vrsto ukrepov. Drugi ukrepi so predlagani v novi zakonodaji, ki bo predstavljena vzporedno s tem sporočilom.

Naslednja poglavja na kratko predstavljajo ukrepe, ki so del tematske strategije in tiste ukrepe, ki so bili obravnavani, vendar na tej stopnji niso bili predlagani. Več podrobnosti vsebuje „Tehnična priloga k sporočilu o tematski strategiji o trajnostni rabi pesticidov“¹⁸, in presoja vplivov, ki vsebuje utemeljitve za predlagane ukrepe. Vsi ti dokumenti so tesno povezani in jih je treba brati skupaj.

4.1. Novi ukrepi, ki jih ni mogoče vključiti v obstoječe instrumente

Naslednji ukrepi tematske strategije bodo vključeni v novo okvirno direktivo Evropskega parlamenta in Sveta, ki jo Komisija predlaga vzporedno s tem sporočilom:

¹⁸ SEC(2006) 895.

- Države članice oblikujejo **nacionalne akcijske načrte**, ki bodo morali določati posamezne cilje za zmanjšanje nevarnosti, tveganj in odvisnosti od kemičnega nadzora pri varstvu rastlin (nacionalni akcijski načrti – NAP).
- **Udeležba interesnih skupin** pri vzpostavitvi, izvajanju in prilagajanju NAP. Države članice morajo določiti podrobne določbe za sodelovanje javnosti in stopnjo, na kateri bodo to organizirano, da javnosti zagotovijo zgodnje in učinkovite možnosti za sodelovanje v postopku.
- Oblikovanje sistema **usposabljanja** za poklicne uporabnike pesticidov, da se zagotovi, da se tisti, ki redno uporabljajo pesticide, zavedajo tveganj, povezanih z uporabo, in zagotovi uporaba najmanj škodljivih sredstev za reševanje težav z varstvom rastlin. Ta sistem bo vključeval smernice za uporabnike o najboljših izbirah med različnimi proizvodi, ki so na razpologo za isto obdelavo (nadomestitev na stopnji uporabnika).
- **Izboljšanje ozaveščenosti** javnosti (s posebnim poudarkom na nepoklicnih uporabnikih pesticidov) s kampanjami za večjo ozaveščenost in informacijami, ki jih zagotovijo prodajalci na drobno, da se omogoči boljša obveščenaost.
- **Redni in obvezni pregledi naprav za nanašanje** za zmanjšanje škodljivih vplivov pesticidov na zdravje ljudi (zlasti v zvezi z izpostavljenostjo uporabnika) in na okolje med uporabo ter za zagotavljanje najučinkovitejše uporabe z zagotavljanjem, da je dejanska uporabljena količina enaka prednastavljenemu odmerku.
- **Prepoved škropljenja z uporabo letal** za omejevanje tveganja znatnih škodljivih vplivov na zdravje ljudi in okolje, zlasti zaradi odnašanja škropiva. Škropljenje z uporabo letal se lahko uporabi samo v primeru odstopanja, če v primerjavi z drugimi metodami škropljenja ponuja jasne prednosti in tudi okoljske koristi ali če ni drugih izvedljivih možnosti. Pogoji za takšna odstopanja morajo biti oblikovani z namenom zmanjšanja tveganja neželenih učinkov, npr. z ustreznimi zahtevami za usposabljanje uporabnikov in standardi za naprave za nanašanje.
- **Večje varstvo vodnega okolja** pred onesnaževanjem s pesticidi za prispevanje k doseganju ciljev okvirne direktive o vodah (členi 7(3), 11 in 16 okvirne direktive o vodah¹⁹).
- **Opredelitev območij z znatno manjšim vnosom ali ničelno uporabo pesticidov** v skladu z ukrepi, sprejetimi v drugi zakonodaji (členi 6, 10 in 12 Direktive o habitatih²⁰ ter člena 3 in 4(4) Ptičje direktive²¹). Takšna območja naj se določijo tudi za obravnavanje visokega tveganja izpostavljenosti širše javnosti in posebne zaščite, ki jo potrebujejo ranljive skupine, kot so otroci.
- **Ravnanje s pesticidno embalažo in ostanki pesticidov in njihovo shranjevanje** ter drugi ukrepi, povezani z ravnanjem s proizvodi, za preprečevanje njihovega malomarnega shranjevanja ali ravnanja ter možnega onesnaževanja okolja.

¹⁹ Direktiva 2000/60/EGS z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (UL L 327, 22.12.2000, str.1).

²⁰ Direktiva 92/43/EGS Sveta z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22.7.1992, str. 7).

²¹ Direktiva 79/409/EGS Sveta z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 103, 25.4.1979, str. 1).

- **Spodbujanje gojenja z majhnim vnosom pesticidov in na ravni držav članic oblikovanje pogojev za izvajanje celostnega zatiranja škodljivcev (IPM) s strani kmetov.** Na ravni Skupnosti bodo razviti standardi za celostno zatiranje škodljivcev, ki bodo postali obvezni leta 2014. Na ravni Skupnosti bodo razviti tudi standardi, posebej prilagojeni določenim pridelkom, vendar bo njihovo izvajanje ostalo prostovoljno, države članice pa bodo lahko podpirale to dejavnost v okviru razvoja podeželja.
- Merjenje napredka pri zmanjševanju tveganja z **ustreznimi usklajenimi kazalci**, ki bodo obvezujoči za vse države članice za redno poročanje. Vrsta možnih kazalcev tveganja je trenutno v razvoju v projektu, ki se podpira v okviru 6. okvirnega programa za RTR (HAIR²²). Ti kazalci morajo postati skupni kazalci, ki jih uporabljajo vse države članice – po možnosti v kombinaciji z drugimi že obstoječimi kazalci.
- Oblikovanje **sistema za izmenjavo informacij** na ravni Skupnosti – *Strokovna skupina za tematsko strategijo*, ki vključuje države članice in vse druge ustrezne interesne skupine, za stalno razvijanje in dopolnjevanje primernih smernic, najboljše prakse in priporočil.

Prav tako bo Komisija naslednje ukrepe tematske strategije vključila v dva ločena predloga, ki ju je treba sprejeti najkasneje do leta 2008:

- Izboljšani sistemi za **zbiranje informacij o prodaji in uporabi fitofarmaceutskih sredstev** na stopnji aktivnih snovi ter redno poročanje za odpravljanje pomanjkanja verodostojnih podatkov, zlasti zaradi izračunavanja kazalnikov tveganja.
- Glavne zahteve za varstvo okolja, ki jih je treba upoštevati pri novih napravah za nanašanje pesticidov, ki se jih daje na trg.

4.2. Ukrepi, ki se lahko najboljše vključijo v obstoječe instrumente

Naslednji ukrepi tematske strategije bodo vključeni v obstoječe instrumente:

- **Izboljšani sistemi za nadzorovanje skladnosti** z zakonskimi zahtevami glede prodaje in uporabe fitofarmaceutskih sredstev s temeljitimi spremembami trenutnega člena 17 Direktive 91/414/EGS. To je pomembno tudi zaradi zahtev navzkrižne skladnosti za neposredna plačila v okviru SKP, ki od leta 2006²³ vključuje direktivo 91/414/EGS (člen 3). Države članice bodo prav tako morale poročati o zastrupitvah, ki vključujejo pesticide, pri uporabnikih, drugih prisotnih osebah, prebivalcih, potrošnikih in prosto živečih živalih.
- Vključitev **primerjalne ocene in načela nadomestitve** pri ocenjevanju aktivnih snovi in pri postopkih odločanja za vključitev v Prilogo I Direktive 91/414/EGS (tak postopek že obstaja v okviru Direktive 98/8/ES za biocidne proizvode) ter pri odobritvi fitofarmaceutskih sredstev na stopnji držav članic.

²² Usklajeni okoljski kazalci tveganja zaradi pesticidov (HAIR):
<http://www.rivm.nl/stoffen-risico/NL/hair.htm>

²³ Uredba Sveta (ES) št. 1782/2003 z dne 29. septembra 2003 o skupnih pravilih za sheme neposrednih podpor v okviru skupne kmetijske politike in o uvedbi nekaterih shem podpor za kmete (UL L 270, 21.10.2003, str. 1).

- **Okrepitev letnih programov nadzora ostankov** pesticidov v hrani in krmi s pomočjo uredbe o mejnih vrednostih ostankov²⁴ (MVO), dopolnjene s študijami epidemiološke izpostavljenosti v okviru Evropske strategije o okolju in zdravju.
- Spremljanje stanja okolja: **določitev koncentracij pesticidov v delih okolja** kot sredstvo za preverjanje modelnih izračunov in predvidevanj med ocenjevanjem ogroženosti in skladnosti z omejitvami ter navodili na etiketah s strani uporabnikov. Okvirna direktiva o vodah zagotavlja spremljanje pesticidov v vodi.
- **Raziskave pesticidov** v okviru 6. in 7. okvirnega programa Skupnosti za raziskave²⁵ s ciljem izboljšati zdravje in dobro počutje evropskih državljanov z bolj kakovostno hrano in izboljšanim nadzorom nad proizvodnjo živil ter z njo povezanih okoljskih dejavnikov, kot tudi olajšati ocenjevanje ogroženosti na stopnji kmetij (npr. prepoznavanje nevarnih območij ali praks). To vključuje financiranje projektov, ki zlasti raziskujejo razvoj alternativ nasproti kemičnemu zatiranju škodljivih organizmov. Učinki pesticidov na biotsko raznovrstnost in kako jih zmanjšati, se lahko raziščejo v okviru tematskih dejavnosti znotraj programa sodelovanja okvirnega programa 7²⁶.
- Poziv državam članicam, da **uporabijo običajne stopnje DDV** na pesticide, da bi zmanjšale spodbujanje nezakonite čezmejne izmenjave neavtoriziranih proizvodov zaradi razlik v ceni.
- Na **mednarodni ravni** so Skupnost in države članice ratificirale Rotterdamsko konvencijo o postopku soglasja po predhodnem obveščanju (PIC) in Stockholmsko konvencijo o obstojnih organskih onesnaževalcih (POP) in ju tudi izvajajo. Nudijo tudi finančno in tehnično pomoč (krepitev usposobljenosti) ter številne bilateralne in multilateralne programe (Strateški pristop k mednarodnem upravljanju s kemikalijami (Strategic Approach for International Chemicals Management, SAICM, sprejet februarja 2006)), kar prispeva k varnemu ravnanju in odlaganju pesticidov (vključno z zastarelimi zalogami pesticidov). Skupnost se zaveda, da so tveganja za zdravje in okolje, ki izhajajo iz uporabe pesticidov, posebej zaskrbljujoča v državah v razvoju in državah v tranziciji.

4.3. Ukrepi/Dejavnosti, ki trenutno niso predlagani kot del tematske strategije, vendar se jih lahko pozneje ponovno preuči

Naslednji ukrepi/dejavnosti na tej stopnji ne bodo predlagani kot del tematske strategije, po tem ko se je o njih razpravljalo med posvetovalno fazo in se jih ocenilo v presoji vplivov. Lahko so obravnavane kasneje ob upoštevanju rezultatov predlagane strategije, ki bo pregledana v okviru revizijskega mehanizma, predvidenega v osnutku okvirne direktive.

- **Opredelitev ciljev zmanjšanja količinske porabe.** Med celotnim zmanjšanjem količin uporabljenih pesticidov in vključenimi tveganji ni sistematične ali neposredne povezave. Tudi ustreznih informacij o izhodiščni porabi, ki bi lahko bile uporabljene kot referenca, ni, porajajo pa se številna pravna vprašanja o izvrševanju in obveznosti. Zato strategija ne bo predlagala pravno zavezujočih ciljev zmanjševanja in bo tako v skladu s politikami držav članic.

²⁴ Glej sprotno opombo št. 8.

²⁵ Vse pomembne informacije so na voljo na strani: http://europa.eu.int/comm/research/fp6/index_en.html

²⁶ Več informacij je na voljo na strani: <http://ec.europa.eu/research/fp7/>

- Vzpostavitev *sistema davkov/dajatev za vplivanje na kakovostno uporabo pesticidov*. Trenutno bi bilo praktično nemogoče načrtovati učinkovit in obvladljiv sistem davkov/dajatev, ki bi odseval škodljive učinke posameznih pesticidov. Države članice bi lahko raziskale uvajanje „odvisnih“ sistemov (nekatero države članice trenutno uporabljajo pavšalne sisteme), prilagojenih njihovim posebnim stanjem in ciljem varovanja, ki jih želijo doseči.

5. PRIČAKOVANI VPLIVI IN REZULTATI

Najpomembnejši pričakovani vpliv izvajanja te tematske strategije je zmanjšanje celotnega tveganja in negativnih učinkov na zdravje ljudi in okolje zaradi uporabe pesticidov. Takšno zmanjšanje se lahko doseže z zmanjšanjem neželene izpostavljenosti (neposredne in posredne) ter z zmanjšanjem samih nevarnosti uporabljenih snovi z nadomeščanjem najnevarnejših z manj nevarnimi (tako imenovano načelo nadomeščanja) ali z alternativnimi varstvenimi ukrepi. Trenutno ni na razpolago nobenih vsesplošno sprejemljivih kazalnikov za merjenje teh tveganj.

Boljše znanje o dejanski uporabi pesticidov bo ključni vložek za izračun kazalcev tveganja – hitro morajo biti izoblikovani ustrezni sistemi zbiranja informacij za omogočanje izračuna kazalcev in trendov njihovega razvoja (tudi naknadno). V celoti se kot posledica tematske strategije pričakuje, da se bo znanje o uporabi pesticidov znatno povečalo, razvita bo vrsta ustreznih kazalcev tveganja in ti bodo v času pokazali trende zmanjšanja.

Čeprav ne v neposredni povezavi z zmanjšanjem dejanskega tveganja se pričakuje tudi, da bo skupna uporaba pesticidov pokazala trende zmanjšanja kot posledico izvajanja praks gojenja z nizko uporabo pesticidov (med drugim celostno zatiranje škodljivcev, ekološko kmetijstvo) ter z določitvijo območij z manjšim vnosom ali ničelno uporabo pesticidov. Bolje usposobljeni uporabniki z optimalnimi napravami za nanašanje bodo uporabljali pesticide bolj učinkovito in bodo zmanjšali škodljive vplive na okolje (zlasti v vodnem okolju). Odstotek zemlje, obdelane s kmetijskimi sistemi z zmanjšanim vnosom ali nizko uporabo pesticidov, kot je integrirana pridelava, naj bi se povečal.

Kot posledica tematske strategije se pričakuje tudi, da se bo znižal odstotek vzorcev hrane in krme, nadzorovanih v državah članicah, pri katerih je MVO previsoka. Zmanjšati bi se morale tudi zastrupitve ljudi in prosto živečih živali.

Za nobenega teh trendov ni mogoče oblikovati ciljnih količin, saj pogosto manjkajo izhodiščne informacije ali pa je vključenih premalo dejavnikov za predvidevanje kvantitativnih učinkov na zanesljiv način. Presoja vplivov nenazadnje dokazuje, da je čisti pričakovani celotni vpliv jasno pozitiven.

6. PRIHODNJI KORAKI

Poleg sprejetja tega sporočila in njegove tehnične priloge ter s tem povezane presoje vplivov je Komisija že sprejela ali bo v prihodnosti sprejela naslednje:

- predlog za Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov, ki bo vsebovala potrebne nove zakonodajne ukrepe, opisane v poglavju 4.1;

- predlog za Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 91/414/EGS, ki bo med drugim vključevala potrebne ukrepe glede večjega nadzorovanja skladnosti in primerjalnih ocen;
- predlog za Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta glede statistike o fitofarmacevtskih sredstvih;
- predlog za Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi zahtev glede varovanja okolja pri dajanju novih naprav za nanašanje pesticidov in pribora v promet, če je mogoče v okviru Direktive 2006/42/ES²⁷;
- predlog Evropskemu parlamentu in Svetu o okoljskih standardih kakovosti na področju vodne politike z vključitvijo takšnih standardov za določene pesticide;
- Ta nova zakonodaja bo dopolnjevala sporočilo Svetu, Evropskemu parlamentu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru o Evropskem akcijskem načrtu za okolje in zdravje, ki med drugim vsebuje potrebne ukrepe za razvoj integriranih informacij o izpostavljenosti ljudi pesticidom in s tem povezanimi posledicami²⁸.

Prizadevanja za zmanjšanje tveganja zaradi pesticidov se nenehno razvijajo in jih bo treba redno pregledovati. Ker mnogo ukrepov, ki sestavljajo tematsko strategijo, zahteva zadostno stopnjo subsidiarnosti, bo potrebna (i) izmenjava informacij med državami članicami o njihovih nacionalnih akcijskih načrtih in natančnih rešitvah, ki so jih našle, ter (ii) razvoj vseh potrebnih smernic in najboljših praks.

Osnutek okvirne direktive bo zato ustanovil posvetovalni forum, **Strokovno skupino za tematsko strategijo**, za razvoj smernic in najboljših praks ter za nadzor izvajanja ukrepov, predlaganih v tematski strategiji.

Ob upoštevanju rezultatov te izmenjave informacij in posvetovanj Strokovne skupine tematske strategije se bodo predlagani ukrepi redno pregledovali in prilagajali tehničnemu napredku.

²⁷ Direktiva 2006/42/ES Evropskega parlamenta in sveta z dne 17. maja 2006 o strojih in spremembah Direktive 95/16/ES (preoblikovano) (UL L 157, 9.6.2006, str. 24).

²⁸ COM(2004) 416.